

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

Өрттээ 2 көп.

ДЕПШИЛГЕЛИГ
ТЕХНОЛОГИЯНЫ
АЖЫГЛААР

[illegible]

К. МААДЫ.

лаш конструкторларнын көөр аргатын аларган чыгыш-энергетиктиг де
жеңишшикин, азытчынар. Ыңалса-даа республиканын рекселдерин урелип, аң

белеткели нандыг чоруп ту
рар ирги?

Башкаларда да республиканын рекселдерин уртыт, ажылда-

Национально-
правоведческий

бузунтаский Корнелий

ХҮННҮН ЧУГУЛА АЙТЫРЫЫ

Некоммерчески-

Национально-
краеведческий
отдел

ЭКИЗИН ЭДЕРГЕШ, БАГАЙЫН КАГЗА

Эргинин эки чакыларын чаа социалисттик утка-шынар-дыг, национал хевирин бай-даларга дүүштүр таарыштыр сайыраңгайжыдып, чүрүмү-дүр дугайында элдин хей са-валдарын хей аш-өөрөс «Шин» солунун арнына ки-дүрүп, параталаан болгай.

Эн хумда хөөржүдүгө тала-зы-биле болуунун саналымын чугалаар болдым.

Амгы үдө мөчөөн кижини ажаап, сөөлгү өркүк үдөп ту-рарында эргинин эки чакы-ларын-даа, социалисттик мо-ральдын принциптерин-даа са-гытас, харын-даа совет хөө-лүдүгө дүүштүр чоруктар бар болуп турар. Илажыга мын-дай байдалдар Чөөн-Хемчик, Улуг-Хем, Барыш-Хемчик, бол-сок өскө-даа чамдык райондар-да көсүдөн болуп турар. Ону моон сонгаар уругу-дүдүсөс болза аки деп саналып мен.

Кандыг-бир кижини мөчөөндө, ош сөөлгү өркүк үдөп, ажаап хөөржүдүгө-киржири төрө-дерини, тааныштарын бол-сок ол кижини ажаап турган коллективтин мораль тала-зы-биле хамаата, чаагы сек-сидинг хөөр болуп чалса шы. Тыва бузда мөчөөн кижини чок төрөдери-биле тааныла-жыр деп чакыл бар, ол хөөр-гө кажымдага таарышкан кижилерге сагыш чалап, мо-раль бол-сок сагыш-сеткил та-лазы-биле деткир дөң күзөл болуп. Ол шаандаа бээр бар-дын билс.

Амгы үдө кандыгы? Илажы-га үстүндө адымнын район-дарда кижини мөчөөн сөөлүндө, барык ол хүндөн өтөлө-дө-лө, ажагыке чедир, харын-даа ош соода сөөди хонуу дээр чүгөчө чедир арагалаашкын уругу-дүдүсөс болуп чүзү-дөр бар. Ол дыка таарыш-са болбай канчаар. Мындг мас-салык бол-сок уругу-дүдүсөс арагалаашкын кандыг азымдык болуп турарын көрөз.

Мөчөөн кижини төрөдери-биле тааныштыр, ош хөөр-жүдүгө киржи дөң келген кижилер өскөдөн араг-дары-зын ол кижини төрөдери-биле хөөржүдүгө утуп-бантап турар кижилерге берип кайбай, боттары-ла туралы-биле мыла турган бүтү кижилерге арагын кузуп, тааны-зын сууну турар бээр. Чам-дыкта бии машинага калы кел-ген 5-6 кижилер биези дээр турупкан, арагын түз-түзүл-дүсүштүр куткаш түрүп бээр.

Илажыга чүу бээр, амаз турган кижилер айрып калып, а чамдык арагга сунулууг ки-жилер ону ажыгаш, хөдүн өрттүр айрып алыр. Ош түн-нелинде ханы кажымдагы байдалды өскөдөн, чүрүмү үрө-лүр. Хөдүн өрттүр айрып чам-дык кижилер чөткөргөн хөө-рээр, ырлажып, каттыржыр болуулар. Илажыга катты-ралдын өзүлүл харын-даа байыр-найыр шынчындык ти-леч бээр. Ол арагын чам-дык арын-чуур чок кижилер арагын кударын үзүктөдир-белди чүгү-биле итеп-даа тургуулар. Ош түрүк, кай-ба-былде арагалаашкын бол-гонинда алгыш-кырыш, шөш-сөдө дөң өскө-даа таарышча чок чүзүлөр бээр.

Устүндө айтылган ышкан мындг чүзүлөр чүгө мөчөөн кижини төрөдери-биле, ош ту-раскаалын ак сеткидин-биле хүндүн келген кижилерге эчпек байдалды тургузар өвөс, харын-даа совет кижини мо-ральдык коллегиянын принци-птерин каржыла-биле таарып турар. Ош багай салдары чам-дык кижилерини күш-ажыл чүрүмүн үрөп, 3-4 хүд ажыгаш үшөмй баарында-даа чедир турар. Бо болза пар-тиянын бол-сок чакыткан ап чорудуп турар хөөмөчөдөр, унадуур турар доктаал-шын-тирлерин таарышкан турар чор-кү болуп тураргш чок.

Чамдык кижилерини тала-зында үстүндө чугалаан фак-тыларын «тыва чачыл» деп адап, көзүлө-дө мөчөп ту-рары канча-даа таарышпас. Киж ажаарда Тывагы мындг чачыл каган-даа турбаан. Мындг чүрүм чок чоруктар сөөлгү он чылдар үзүндө тып-тып келген. Мөчөөн кижини ажаап турар хүн араг-дары-нын ишсүз буруу чачыл турган. Ам ону арагачылар хажымын, харын-даа ол кижини сөөлгү өркүк ээирек үдээр, хөөр-гөс баргаш чүрүм чокталыр, чамдыкта мы-рышыл билбес «эирек бол-гон»-биле ол орунху-дүдүсөс ка-чаар эргинин биези билбес болуулар-дыр. Ол тыва чач-ылдык бө, ычкан? Чок, ол дээр-гө өргөдөк эки тыва чач-ылдык өскөртп, бужаргадып турар багай чорук-тур.

Ош ылай хөөр-гө баргаш, кижини хөөржүткөн соода-ла хей араг-дары кудары ош ылай өвөс. Тускай тургузуу каан хөөр-дөр хей-инитини чедире болуп. Илажыга амаз ээирек сөөкүнү кижилерге кудар чорук хөөлүгү уу-дур бар. Хөөр-дөр чылда чач-ылдык катан төрөдөр хүнүп дем-дегеп өрттүрерин чөпсөөрөп

турар болгай. А хөөр-гө баргаш, хей араг кутканында, дем-гө мурнуна арагалаашкынды улашканы-биле орукка оза-ондак болуп чоруктар-даа тур-ган болгай. Мөчөөн кижини сөөлгү дөң тускай өрттүрер чүвө болгонда, хөөр-гө баргаш, арага кудары мырыпай артык.

Ош анында өлүм-чидимге таарышкан кижилерини кош-каш кыны бергенин ажылап алгаш, чамдык чазы-чидиб кижилер «ийи көрүш» кижилер апарган, лама өвөс кижиле, хам өвөс кижиле хам болуп берген. «аарыг көвүдөргө лама байыр, чүт болуга мт семир» деп тыва улуусун үдөгөр чугааында ышкан, ол араг-дарылар чорукту бүзүп хөөкүтүргөн, улуусту ол-бө деп мөгөдөөн, олча-ажык сүргөн чоруп турар апарганы сөөлгү үдө дыка көсүлөт. Чижээ, Чөөн-Хемчиктин девискээринде «Хам кыс», «Хам хелин» дээр шолалардыг кижилер тыпты берилген мындг чорук-тарын кылып турар.

Мен болза хөөр-гө, мөчөөн кижини ажагыке чедир ара-галаар чорукту кичинда хүн-нелинде, Каа-Хем районда ыш-каш, бөдүрбас болза чогур. Таапын тий берип, азы хөөр-жүдүгө киржи келген кижилер өскөдөн араг-дары-зын, аш-чөмүн мөчөөн кижини төрөдери-биле азы хөөр-жү-дүгө киржи турар кижилерге хөөлүгү берсе эки. Боттарынын дуузы-биле ара-галаашкын организми-да, бу-рулду таарышпас, харын-даа кижилер ээиртижин бээр дөң келген ышкан, мындг чорук-тарын соксаар. Хөөр-дөр хө-дөй-инитини чедире бол-гонда лама мөчөөн кижини сөөлгү дөң тускай кылып чү-вө төлөдө хөөр-гө баргаш ара-г-дары кударын болуурааа чогур.

Бо чүдүлери боттамырарда «Тыва АССР-нин улус де-путтарынын район Советинин чугаанында» Хойлузунун 28 чүдүн уугурула болуураш, көзө, суур, хөөр-дөр бол-сок район Советтерге боттук хөм-чөгөрлөр алып болза, багай чач-ылдык соксаар. Лама, хам өвөс, кайда-даа регистрация-бүрт-келч чок кижилерин хөөр-жү-дүгө киржи өскө-даа бу-далалар киржи, чон мөгөдөр чоруп соксаар, амаз улуу атенеттик пропагандалы кал-барып болза чогур бээр деп болзымын илөрттүм.

А. ДАВАА,
персоналдык пенсионер.

БОМБУРЗЕКТИН СУДАЛЫ

Социализмнің акы-дуңма чурттарында

БҮГҮ ТАЛАЛЫГ КАДЫ АЖЫЛДАЖЫЛГА ОРУУБИЛЕ

ВАРШАВА. СЭБП ТК-нын Чингине секретары, СССР-нин Дээди Советинин Президиумунун Даргазы Л. И. Брежневтин болгаш ПКАП ТК-нын Чингине секретары Э. Геректин Крымга артылаар чакыдыккан ужуражышкыны — биетин партиаларыныска, күрү-нелериниске болгаш улустары-ныска бири чегини ужура-дуулаыг болушкуннар-дыр деп, ПКАП ТК-нын органы «Трибуна людэ» солун би-жээп.

Чуректин ханызын бол-гаш бүрүн билишкенин байдалына өткөн амгы ужу-ражышкын СЭБП-нин болгаш

ПКАП-тын, СССР-нин болгаш ПУР-нуң аразында марксизм-ленинизмни идеологияныга база интернационализмни принциптеринге үнөзүлөткөн акы-дуңмашкын, найыр-талы харылааларын алыс уткаын илөрдөп турар деп, ук солун оналдап демдегелен. Дээди деңгелде чаа совет-поль-ша ужуражышкын биетин чурттарынысты болгаш улус-тарынысты найырталыг харылааларын болгаш бүтү та-лалыг, кайымында-даа ашкы-тыг калы ажылажылганын улам ылай быжыткыларын бараан болуп.

Польшанын биетин ашкы-тыг калы ажылажылганын улам ылай быжыткыларын бараан болуп.

Чивис болгаш улуг кожаныс — Совет Эвилели-биле акы-дуңма харылаалары болгаш сырыг калы ажылажылганы — Польша Улус Республиканын тургустунган үзүндө бээр польша даштыкы политиканын үндөзүн болу берген. СССР-биле эвилел — биетин хамаа-рышпас дөгүнаашкынысты үндөзүн болгаш польша кызыргаларын айымы чок турарынын магаалы-дыр. Ол — улусту Польшанын бүтү талаалыг социалист хөгжү-дөзүн чугула фактор-тур, а ол хөгжүдөзүн үндөзүн СЭБП-нин болгаш ПКАП-тын плейбл, интернационалыг ха-рылаалары-дыр.

Крымга амгы ужуражышкыныга эштер Л. И. Брежнев-биле Э. Герек кады ажыла-жылганын дыка хей айты-рыларын чугалашкан. СЭБП-нин болгаш ПКАП-тын дөңгөй хөдөлүшкенин Совет Эви-лелин болгаш Польшанын улустарынын улам чоксуула-жырынын, биетин ылай-бүрү талаалыг калы ажылажылга-нысты уругу-дүсөс ханыла-рынын шимчедикти күжү болуп дээрин сеткил ханышкыны-биле оналдап демдегелен деп, «Трибуна людэ» солун түн-нелинде бижээп.

ЧҮРЕКТИН ХАНЫЗЫНДАН ӨӨРҮП ЧЕТТИРИНШКИН

ХАНОЙ. Виктор Горбатко биле Фам Туан составтыг со-вет-вьетнам экипажтын ужу-ражышкунун чедикшининг доогулазынга холбайты доогулазын Ала-чуур фрон-тузунун ТК-зынын Президиумун байырыг ху-разы болган. Вьетнам-нын Компартиязынын ТК-зынын секретары, ВСР-нин

Национал хуралынын Докта-вал комитетинин даргазын оракачкы. Вьетнам-совет найырл нитишкенин Топ баштаар чегини даргазын оракачкы Суан Тхию ко-стуу-мол ол шыларагай эре-машыр чорукту аажок улу-ужу-дуулашкын демдегеп, ол ужу-дуушкун вьетнам-совет ха-рылааларын төөгүтүгө бу-

зулбас найыралдык болгаш үрө-түндөйгү кады ажыла-жылганын чырыкыланчак улу-ужу-дуушкуну кезеке артар деп чугалаан.

Төрөн чурттуу социалист тургуушкунун болгаш камаалаанын дөзөгө Вьет-намга уругу-дүсөс каргуу турар дуулашкын дөң СЭБП-ке, Совет чакыска болгаш акы-

ЭРТЕМДЕНЕРНИН ДЕМ КАТТЫШТЫРЫЛГАЗЫ

ПРАГА. Совет Эвилелин болгаш Чехословакиянын эр-темденери база инженерлер кедир беш чыл панынын чыл-дарында 300 ажыг эртем-тех-никтиг чугула темаларын бол-гаш айтырылганы кады

ажылап шынтырлар. 1981—1985 чылдарын тургузууда 140 чаа машина-ларын болгаш деригерин чак хевирлерин нити күжө-нелерин-биле чогалап тургузар, депшилдеги 95 тех-

нологияларын ажылап кылыр, ийи чурттуу экономикаын херек кырында бүтү-лө ол чугу-ла алырларын шынчыл-дерин өскө-даа тодаргай түн-нелерин чөпш алыр.

Бус болгаш газ турбинала-рынын депшилдеги чаа хө-вирлерин, металл сайырады ажылаар кылыр автоматчыл-дан шугунарны, газ өртөдөр машиналарын каттышкан кү-жөнкүшкүн-биле тургузар.

БЕДИТКЕН ХҮЛЭЭЛГЕЛЕРНИН АП ТУРАР

СОФИЯ. БКП-нин XII съез-динеги утуктуур Болгариянын бугурулгедерини, инсти-туттарынын, аграр улетпир-комлектиеринин коллектив-терин бодиткен социалист ху-дөдөгөдөрүн ап турар. Чедик

беш чылдык сөөлгү чылынын онааларын додур болгаш ажыр чедикшининг күсөдир дөң съезд мурнуун үзүндө бүтү күштү салыр деп пар-тиянын кыйгырын болгаш улуз изини-биле деткип турар.

Болгариянын эи улуг дөң ханья комбинаттарынын бирөө — «Свишлов» коллек-тив бүтү көргүзүлөр талазы-биле бодуну беш чыл панын Улуг Октябрьнин 63 чыл өнү-гө чедир күсөдир дооарын

шынтырлаан. Чурт ол комби-наттын коллективиндегемей 2000 тонна целлюлозаны, 2100 тонна кызылал возо-нону, 400 тонна оналгай тор-гуну болгаш өскө-даа продук-цияны алыр.

ЧАРТЫК ЧЫЛДЫН ТҮҢНӨЛДӨРНИН ҮНДҮРБҮШААН

ВАРШАВА. Чылдың баштай-гы чартымын ажылынын түннөдөрүн Польшанын ажыкы чинаарынын хураал-дарында үнүрүп турар. Иштин курааыраарын каанар эки ажылаарын, ажылаар чөп бурзуге күш-ажылы ажыктын канчаар бедире-

ни дугайында ажыла-херекти болгаш ижин-кара чөп чуга-ла хураалдар чоруп турар.

Польшанын Каттышкан ажыктын партиязынын VIII съездинин шөптөндөгөсөс ажыла-херекти харыла-лап, дыка хей коллективтер мурнуна алган хүлөдгөдөр

аде көрө берген. Олар бараан-нарын бугуруу үндөзүн кел-дүдөдөр, чиг-эт чарылааларын эважедирин хүлөзүн турар. «Материалдарын болгаш электрэнергияны камааар, чиг-этти бүрүн ажылаары дөң» нити күрүнө чаржы

СЪЕЗД МҮРҮНҮНҮ КҮШАЖЫЛЧЫ ЭЭЛЧЭЭНДЕ

ГАВАНА. Күш-ажылыч улуг чедикшинер — Гавананын тогунада цемент бугурушкын чуртта эн улуг дөң заводун коллективинин чачыла-чачан онзагай демде-дир. За-водта чартыг дерикшини ам чоруп турал-да, бугурушкунун ол ара, доктаатпайн ажылап турар.

Комсомолдун шалычы тү-дүу кылыр чуртта чарлаан бугурулгени чартыг дөзөгө-нин түннөдө ош күчүз чылда 640 муң тонна цемент турганында 1.8 миллион тон-на чедер, а чаа технологиян ажылаары кылар чүзүлү бол-гаш сугу чарыгдарын дыка камааар арганы бээр.

«Кубанын Компартиязынын чыл төңүзүндө болуп сөөдө-лөзүгө заводтун ажылаачыла-ры илөдөгөй бөлөктөнип ту-рар. «Партиянын II съездини күш-ажылыч чаа-чаа чедик-шинериниске биле утуктуу» деп дооуун салган, заводтун кол-лективн съезд мурнуун ээ-лчөндө туржу берген.

Чонун кижини салынга онааштыр цемент бугуруш-кын талазы-биле социалист Куба Латин Америкада кол чегин быжымы-биле ээлен ту-рар. (СЭТА).

НАЙЫРАЛ МОСКВАГА ТӨРҮТТҮНГӨН

Олимпиада дооулаган — найырл уламчылап турар. Де-легейинг 54 чурттарында кел-ген оолдар болгаш кыстар — Москвага XXII Олимпий оюн-нарын аныктарын делегей дөзөгүн аалчылары мыла деп чугалаалар. Москва дооуун чараш бойдуз чу-румалдыг чегинде турар ол хү-дөдөчөл хоорайжыгашты ая-дуст 4-те байырыг байдалга хагган.

«Бис солун сактышкыныар-ны болгаш хей-хөй чурттарын аныктары-биле араалжыл-гын найырлары чылын алгаш чоруп бис — деп, СЭТА-нын корреспондентинин интервь-эунга Мексиканын аныктар-нын делегациязынын уу-дурчкучу Габриэль Чавес чуга-лаан. — Олимпиадын чедик-шининг эртенги бүтү дип-терин аныктарынын аразыл-да билчигени быжылаарынга, тайбыннык болгаш депшилте-

ниң өргө-ажыныга оларын улам сырыг каттыжылганыга улуг хүүн кириген».

Даниянын аныктарынын делегациязын кегингү Инга Бейтсен мында дөң: «Тергик эки дашандымыс. Лагерге нити байдал бүтү ажылаар тода организастааны ош чедикшининг кол үндөзүн бо-галган».

Лагерини аалчылары олим-пийг маргылаалар көөрүн

төдүрлөр, музейлер баары-биле холбай, стадионга болгаш бассейнге белеткелерин хүн-нүн өрттүр турган.

Москваын интернационалыг күлүмү хүн бурда дөрт муң чедир оолдар, кыстарын хү-лөзү ап турган.

Лагерини хаарыга «Олим-пиада-80» оргкомитеттин дар-газы И. Т. Новиков чүвө чуга-лаан. (СЭТА-нын корр.).

Бөгүн-Хиросиманың хүнү. Ядролуг чепсекти хорууру дээш демиселдин хүнү

ЯДРОЛУГ КЫЖАНЫШКЫНЫН БОЛДУРБАС

МАЖТАЛДЫГ

Борис Делгер-оол шериг ал-башын өрттөргөш. Кызында чолаачылар курууун дооскан ордан төрөп сөөкөз «Мөгөн-Бүргө» экен, сүр сөөртү машинага ажылап берген. Бадир-берг, орук-чирин берге черлерде чурттап турар мал-чинарга хүнүн-не сүр сөөртү чедире баштайгы дөзөгө-нин ээлен берге-даа турган болза, ол ажылында чоруту өөрөйүн, чачыга берген. Ош кадында машина-техникага ханымын, хүлөзгөн ашыл-хө-рөгөс кызымаккайын чаныс чөп чуртуттарын удаткан чок эскерин, мактай берген. Сов-хотун оодурулазын анык чолаачы оодуу атошкочоо-дун кэри билек харымаалыг алыла — малчын казанар-ны суг-биле үзүткөл чок хан-дырында ажылапкан каа-мында частыг болбаанында бугурун.

СЭБП Мөңгүн-Тайга райкомунун бөзюндө партия кези-гүнүн кандидатында хүлөп алган. Коммунист партия-нын кезигүү болурунче бирги базамын кылганы анык эрчин амдыларынга утундурбас болушкун кыл-дыр артык. Ол база-ла ош ак сеткилдиг ашыл-үдөзүн, киж-жиге, үдөгөдөр сагыла-ту-румунун бедир-биле үнөлөп көргөниин бир көсүк херечи-лп болган.

Оруктар, оруктар. Аалдан аалчы, чылгай хонаштан — өскөчө. Каракка чачыккан ол оруктар-биле Делгер-оол та чече катан чоруп келген. Чайын аалдар Мөгөн-Бүргөн уемин унур дугаар чылдар болган, кыжын дег хөй суг негеттенимес. Ажыл баа ээлен чингел бээр. Иччалажок анык чолаачы өөрөтөн чач-ны-биле ыяп-ла сеткил хан-дыр ажылааш, ам амьраар. Ош ажылында бердиген, кы-

зымаккайын херечилеп турар чангыс чижек бө: ону беш чылдын дооукуч чылынын бирги чартында ол сүр сөөртүрүн тонна-даа, тонна-ки-лометр-даа талазы-биле план-нарын хуусаадан он хонук өртө күсөткен. Азы 64 муң тонна-километрин чыгыгүг өрт-тер тургаш, 125 муңу өрт-кел.

Ол хөй-инити ажыларынга база плетейлиг киржип ту-рар. Совхотта комсомол ком-тедини кезигүү, комсо-молу оперативтик отралтын даргазы. Илажыга корум-чүрүм бугуш тулар талазы-биле хей аны ажыларын чорупуу турар.

Макталдыг чолаачы Борис Делгер-оол партиянын XXII съездинге төлөткөн күш-ажылыч белеткелериг ужура-жыр дөң улам күжөнкүш-кынинг ажылап турар.

К. ХЕРТЕК.

Кезек үе эртенде Делгер-оолду совхотун партия ор-ганизацияныга, ош соода

Оруктар, оруктар. Аалдан аалчы, чылгай хонаштан — өскөчө. Каракка чачыккан ол оруктар-биле Делгер-оол та чече катан чоруп келген. Чайын аалдар Мөгөн-Бүргөн уемин унур дугаар чылдар болган, кыжын дег хөй суг негеттенимес. Ажыл баа ээлен чингел бээр. Иччалажок анык чолаачы өөрөтөн чач-ны-биле ыяп-ла сеткил хан-дыр ажылааш, ам амьраар. Ош ажылында бердиген, кы-

зымаккайын херечилеп турар чангыс чижек бө: ону беш чылдын дооукуч чылынын бирги чартында ол сүр сөөртүрүн тонна-даа, тонна-ки-лометр-даа талазы-биле план-нарын хуусаадан он хонук өртө күсөткен. Азы 64 муң тонна-километрин чыгыгүг өрт-тер тургаш, 125 муңу өрт-кел.

Ол хөй-инити ажыларынга база плетейлиг киржип ту-рар. Совхотта комсомол ком-тедини кезигүү, комсо-молу оперативтик отралтын даргазы. Илажыга корум-чүрүм бугуш тулар талазы-биле хей аны ажыларын чорупуу турар.

Макталдыг чолаачы Борис Делгер-оол партиянын XXII съездинге төлөткөн күш-ажылыч белеткелериг ужура-жыр дөң улам күжөнкүш-кынинг ажылап турар.

К. ХЕРТЕК.

К. ХЕРТЕК.

«Хиросимага болгаш Нага-сакиге болган коргунууч ха-лаптын база катан дагына-зын болдурулаш», «Масса-лыг утуктаашкын чөпсөс бу-дирин хоруу дээш демисе-жиялы», «Чер кырынга тай-бынын быжылаашы» дөң ло-аунарыг транспарантылар бо хүнүндө Япониянын орукта-рында бо-ла көстүр. Хироси-маны болгаш Нагасаканын арагынга бөзү-биле бомба-лаанында бээр бо чылдык августта 35 чыл болуу-биле холбайып чуртун демократ-тыг күштерини организаста-ны делегацияны нити национ-ал маржынын кырыжкычери ук транспаранталарын тулап ая-ган чоруп турар.

Бичан, 1945 чылдын август хүнүндө, АКШ-тын шериг-агар күштеринин самодетри-кыи ол япон хоорайларже оокан атомут бомбалаарында 300 муң заре кижин, кол-жорчулаа хөдөжкөдөр, кыр-гандар болгаш бичи туралар чүткөткөдөгү. 400-чүс муң японнар өлүмүг хөдөжкөдөр өрттөп, аары, чолаалыга та-варышкан. Кижин төрөдөткөн төөгүдө эи коргунууч айрым-халаттын болганында бээр чы чартык чыл өрткөн болза-даа, атомут салдардан

чуртун улузу ам-даа өлүп турар. Японияга херел аары-нын урчуулаан чылды-на чүс-чүс «хибакуселар» өлүп турар (атомут бомбалаашкын, кымдан калчылган кижилерин мыда мичаар аалар).

Япон улус боттарынын үлүгүн таарышкан ол чөзө-лүгүн каан-даа улус. Ара-луг халаттын уржук мындаг болуп чүзү-дөр Япония Хиросиманын болгаш Нагасаканын ху-дэ-мизыбын херек кырынга көргүзүп келер. Ракета-ядро-луг чепсекти ээлдөс бугу-дө-рүне чүткүл, планетанын ян-дэ-бүрү девискээрлеринде дүш-дүрүп чоруктуу. Оларгаарын тургузуу турар Вашингтонун администрациязын болгаш АКШ-тын шериг-улетпир ком-лектиерини хөдөлүшкенин япон улус дугурунун биле ха-рагаллап турар. Пенитог ядролуг 22 муң ооктары Е-ропа дигте, Азияда болгаш Оокум океанын девискээ.

Каны чакыткан чорудуп тура-рынга уду Япониянын тай-бынга ынакшылдыг хөй-инити, аш шынтырлы-биле үдүр-лөп, боо-чепсекти ээлдөс бугу-дө-рүн болдурушкан, ядро-луг чепсекти хорууун итеп турар.

Тайбын дээш демиселдин активчилери — ашкыныар болгаш албан чакытканын, хөй-инити болгаш политик-тиг ашкыныкчыларын, сту-денттер болгаш бажың элери-нин тайбынын нити национ-ал маржынын кырыжкычери-нин орукка ийи ай ажыг уелс чор-кү келгенни ужуру бо Атомут өрттүг оонга өлгө-нөс мөгөй. Булда кымыл сактыр дөң ядролуг залал-тын ам-даа үзүткөдөгү ашкыныктын дугайын делегей-ге база катан сагылаар, империализм болгаш реакция күштерин семөшкүннөдө тайбын чөп кырынга камга-

лаарынга беленин — херек кы-рынга көргүзүр дээш ашкы-дүрү политиктиг үзүл-бөзү-дүг, шажын-чуудалгыч муң-мун кижилер Хиросимада чед-дик келгенер.

КИЛЕҢНИГ БУРУУ ШАПКАН

